

УДК 881.111.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/42-3-22>

Тамара ПІНДОСОВА,
orcid.org/0000-0003-4317-7917
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри англійської мови
з підготовки морських фахівців за скороченою програмою
Херсонської державної морської академії
(Херсон, Україна) *tamriko296@gmail.com*

ПІДГОТОВКА МОРСЬКИХ ФАХІВЦІВ ДО ЄДИНОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Статтю присвячено пошуку ефективних способів формування читацьких навичок морських фахівців, необхідних для успішного складання ЄВІ з англійської мови. Декілька років тому в Україні набув чинності закон, за яким особи, які бажають вступати до закладу вищої освіти для здобуття ступеня магістра, мають скласти іспит з англійської мови, тому постає питання ефективної підготовки студентів до єдиного вступного іспиту та єдиного фахового вступного випробування. Іспит виявляє рівень сформованості мовленнєвих і мовних граматичних і лексичних компетентностей кандидатів, а також умінь самостійно читати і розуміти автентичні тексти за визначений проміжок часу. Основною причиною великої кількості помилок під час складання ЄВІ є неухважність до деталей, тому необхідно навчити кандидатів використовувати саме ті навички читання, які максимально ефективно допоможуть виконати завдання у встановлений час (використати контекст, знайти правильні ключові слова тощо).

Основна увага приділена таким навичкам читання, як: швидке читання для розуміння суті (*skimming*), тобто встигнути за короткий проміжок часу охопити текст і зрозуміти, про що він; швидке читання для отримання спеціальної інформації (*scanning*), що полягає в тому, щоб швидко знайти конкретну інформацію; детальне читання тексту (*reading for detail*), яке передбачає ретельне опрацювання тексту та повне його розуміння. Крім того, подано інструкції щодо роботи із завданнями іспиту ЄВІ з англійської.

У статті проаналізовано завдання розділу єдиного вступного іспиту з англійської мови до магістратури, які викликають найбільше питань в учасників іспиту і вимагають виділення більшої частини часу на виконання. З'ясовано важливість розвитку в морських фахівців навички формувати попередні припущення (*predicting*), що дає можливість налаштуватися на певну тематику та активізувати лексичний запас, що дає змогу краще підготуватися до сприйняття нової інформації. Наприкінці статті запропоновано методичні рекомендації щодо підготовки потенційних вступників до магістратури до складання ЄВІ з англійської мови, наприклад: прочитати весь текст, не звертаючи уваги на пропуски; спробувати передбачити, яка саме інформація потрібна (час, місце, дія, опис тощо); обрати ключові слова у питаннях та в тексті тощо. У статті наведено приклади вправ, які можна використати для навчання виконання розділу ЄВІ «Використання мови», наприклад: сканувати весь текст для загального розуміння, не читаючи варіанти відповідей; визначити, до яких частин мови належать пропущені слова; дати змогу кандидатам «передбачити» відповіді, тобто заповнити пропуски власними варіантами відповідей; надати власні варіанти неправильних відповідей тощо.

Ключові слова: ЄВІ (єдиний вступний іспит), оглядове читання, вибіркоче читання, детальне читання, навичка формувати попередні припущення.

Tamara PINDOSOVA,
orcid.org/0000-0003-4317-7917
Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer at the Department of English Language for Maritime Officers (Abridged Programme)
Kherson State Maritime Academy
(Kherson, Ukraine) *tamriko296@gmail.com*

PREPARATION OF MARINE SPECIALISTS FOR ENGLISH ENTRANCE EXAM: METHODOLOGICAL ASPECT

The article is devoted to the search for effective ways of developing marine specialists' reading skills, which are necessary for successful passing of English entrance exam. For several years now, a law has come into force in Ukraine, according to which those persons who want to enter higher education institutions to obtain master's degree must make English entrance exam. There is a problem of effective preparing of students for entrance exam. The exam reveals the level of speech and language grammatical and lexical competencies of candidates, as well as the ability to read independently

and understand authentic texts for a certain period of time. The main reason for the large number of errors at this exam is inattention to details, therefore, it is necessary to teach candidates to use those reading skills which can help them to complete tasks in the set time as efficiently as possible (for example, use the context, find the right keywords).

The main attention is paid to such reading skills as: *skimming*, that is, to read the text in a short period of time and understand what it is about; *scanning* is to read quickly and to find specific information; *reading for detail* is detailed study of the text and its full understanding. In addition, instructions for working with the tasks of English entry exam are provided.

The tasks of English entrance exam which cause the most questions among the participants and require the most time are analyzed in the article. The importance of the development of marine specialists' predicting skills, which allows to adjust to a specific subject and activate vocabulary, and therefore better prepare for the reception of new information. At the end of the article, guidelines are proposed for preparing of applicants for Master's English entry exam, for example: read the entire text, ignoring the spaces; try to predict what kind of information is needed (time, place, action, description, etc.); choose keywords in questions and in text etc. The article provides examples of exercises that can be used to teach how to complete English entry exam section "Use of Language", for example: scan the text for general understanding, without reading the answer options; determine the parts of speech of missing words; provide the opportunity for candidates to "predict" the answer, that is, fill in the gaps with their own answer options; provide your own options for incorrect answers etc.

Key words: entrance exam, skimming, scanning, reading for detail, predicting.

Постановка проблеми. Вища освіта в Україні відповідає міжнародним нормам і є частиною Болонської системи. Курсанти Херсонської державної морської академії, які закінчили 4 роки навчання за обраною спеціальністю та успішно склали іспити, отримують диплом бакалавра. Після цього етапу вони мають право продовжити навчання, вступивши до магістратури. Декілька років тому в Україні набув чинності закон, за яким особи, які бажають вступати до ВНЗ для здобуття ступеня магістра, мають складати вступний іспит з англійської мови. Підготовка морських фахівців до єдиного вступного іспиту до магістратури є викликом як для самих здобувачів освіти, так і для викладачів іноземних мов, оскільки умови ЄВІ розраховані на вступника, досвідченого у виконанні вправ формату міжнародних іспитів.

Аналіз досліджень. Дослідженням навчання стратегій читання у викладанні англійської мови присвячені праці таких дослідників, як F. Dubin, W. Grabe, N. Razanawati, Л. Зільберман, О. Комарова, М. Пласкіна, І. Полук, В. Храброва. Проблеми подолання труднощів під час опанування читання також були проаналізовані в наукових роботах J. M. O'Malley, S. Danielle. Проте проблема розвитку необхідних навичок читання для успішного складання ЄВІ з англійської мови залишилась поза увагою науковців.

Мета статті – виокремити ефективні способи формування читацьких навичок морських фахівців, необхідних для успішного складання ЄВІ з англійської мови.

Виклад основного матеріалу. У процесі навчання дисципліни «Морська англійська мова» здобувачі вищої освіти опрацьовують тексти різного обсягу, стилів та рівнів складності. Для ефективного та швидкого опрацювання тексту

слід визначити, які саме навички перевіряються, як правильно їх використовувати, тобто який вид читання покладено в основу завдання:

1) оглядове – вибіркоче читання, метою якого є отримання загального уявлення про зміст та тему. Іноді достатньо прочитати заголовки, вибрати певні абзаци чи речення;

2) пошукове, метою якого є пошук конкретної інформації, даних, визначення;

3) ознайомче – швидке читання з установкою на встановлення структури тексту і розуміння найважливішого в тексті (фактів, структури, основних положень тексту);

4) реферативне, яке присвячене вилученню основної інформації з подальшим відтворенням у скороченому вигляді;

5) вивчальне – детальне читання з установкою на повне розуміння тексту і запам'ятовування інформації (Зайцева, 2020: 505).

Для перевірки навичок читання у завданнях ЄВІ з англійської мови для вступу до магістратури перевіряються не всі з вищеназваних, а лише такі види читання, як *skimming*, *scanning*, *reading for detail*.

Під час оглядового читання (*skimming*) не треба перекладати всі слова. Під час тренування цього виду читання необхідно навчитися обходити незнайомі вислови і не переривати читання, якщо вони трапляються. Потрібно використовувати мовний здогад, тобто умовивід щодо значення ключових слів із контексту. Необхідно також пам'ятати, що в цьому виді читання не варто фокусувати увагу на граматичних структурах тексту та аналізувати їх. Головне – вміти узагальнити зміст, тобто синтезувати основне комунікативне завдання тексту (яку інформацію він дає і який посил автора або укладача тексту є найбільш важливими) (Резунова, 2020: 82).

Мета вибіркового або переглядового читання (scanning) полягає в тому, щоб швидко «просканувати» текст очима і знайти конкретну інформацію. Це можуть бути дати, імена і назви або ж більш розгорнута інформація у вигляді опису, аргументації, правил. Навичка такого читання містить уміння ігнорувати все те, що не стосується поставленого перед курсантом завдання. Основними умовами цього є також чітке формулювання завдання та встановлення ліміту часу на читання тексту (Razanawati et. al., 2017: 73).

Техніка детального читання (reading for detail) передбачає дуже ретельне опрацювання тексту та повне його розуміння. Таке читання відбувається тоді, коли курсанти читають текст удруге або втретє (після швидкого читання – skimming та/або scanning). Однак для якісного виконання завдань із детального читання здобувачам потрібно розуміти не кожне слово, а лише лексичні одиниці, незнання яких унеможлиблює виконання поставленого завдання (Spratt, Pulverness et. al., 2017: 257).

Читання є першою частиною єдиного вступного іспиту з англійської мови. Мета цього завдання полягає в тому, щоб виявити рівень сформованості вмінь студентів самостійно читати і розуміти автентичні тексти за визначений проміжок часу (Програма єдиного вступного іспиту, 2019). Ідеться про читання зі встановленим часом, тому важливо навчити морських фахівців читати не лише якісно, а й швидко.

Ми поділяємо думку дослідниці О. Резунової про те, що основною причиною невдач у цій частині іспиту є неухважність до деталей, оскільки можна обрати відповідь правильно навіть не знаючи частини слів, здогадавшись про значення незнайомих із контексту, знайшовши правильні ключові слова, тобто вміти використовувати саме ті допоміжні навички читання, які максимально ефективно допоможуть виконати завдання у встановлений час (Резунова, 2020: 81–84).

Розглянемо алгоритм роботи із завданнями розділу «Читання» на конкретних прикладах.

Перша (питання з 1 до 5) частина тесту ЄВІ з англійської мови – це завдання на встановлення відповідності. Кандидат повинен прочитати короткі автентичні тексти або уривки і співвіднести їх із заголовками. Слід звернути увагу на те, що кандидатам надається два зайвих варіанти заголовків.

Навичка формувати попередні припущення (predicting) допомагає курсантам налаштуватися на певну тематику та активізувати лексичний запас, тобто вони будуть краще підготовлені до сприйняття нової інформації. Ще до моменту

роботи із самим текстом студенти мають змогу припустити, про що саме буде йтися. Для цього можна проглянути назву тексту, його структуру, оформлення, зміст, лексику, визначити його формат.

Перед виконанням першого завдання викладач може запропонувати курсантам обговорити питання, пов'язане з темою тексту, щоб налаштувати їх на подальшу роботу з ним. Потім курсанти мають прочитати варіанти відповідей та назвати, які два заголовки, на їхню думку, не пасують до тексту і чому.

У першому завданні перевіряється вміння кандидатів розуміти основну думку тексту (сканування) та вміння переглядати текст із метою пошуку необхідної інформації. Немає необхідності перекладати кожне слово, текст можна просто «просканувати», зупиняючись на ключових словах. Здобувачі вищої освіти мають навчитися виділяти ключові слова в завданнях та знаходити відповідні синоніми з тексту, щоб успішно впоратися з цим завданням.

Наводимо приклад частини тексту і варіанти відповідей:

The first thing that has to be established before any bunkering procedure, is to identify the person in charge (P.I.C) for both the receiving and the delivering vessel. These people must have full control over the vessel during the transfer. Usually a pre-bunkering meeting with all individuals involved is held, in order to identify risks, discuss plans and agree upon a fixed set of operating procedure. Before the process begins, it must be ensured that all the associated individuals are adequately prepared and have been allocated to their designated jobs (Preparing for bunkering).

A Ways to receive marine fuel bunker

B Actions prior to bunkering

C During bunkering procedure

D Types of bunkering and bunker fuel oil

E Other critical issues

F How to prepare a complete bunkering plan

G Preparing bunkering safety checklist

Ключові слова та синоніми (the first thing, before, pre-bunkering, before the process begins) дають кандидатам можливість вибрати правильну відповідь – **B Actions prior to bunkering**.

У другій частині тесту, яка стосується завдання з вибором однієї правильної відповіді (питання з 6 до 10), перевіряється вміння знайти конкретну інформацію.

Основні етапи роботи над цим завданням мають бути такими: 1) сканувати весь текст для загального розуміння; 2) прочитати завдання (не варто звертати увагу на варіанти відповідей,

оскільки вони можуть заплутати кандидата), підкреслюючи ключові слова; 3) знайти в тексті уривок, де міститься інформація, яка допоможе знайти необхідну відповідь; 4) проаналізувати його за ключовими словами; 5) прочитати варіанти відповідей та обрати правильний.

Наводимо приклад завдання до тексту:

Why is your home wired in a parallel circuit?

A Each of them can be put on and off independently;

B It ensures all components in the circuit have the same voltage as the source;

C If there is a break in the circuit no current will flow;

D If one light bulb goes out the other will not also be operational.

Ключові слова, які містяться у ймовірних відповідях: put on /off independently; voltage, source; break, no current; one bulb, not operational.

Аналізуємо відповідний уривок тексту:

In a parallel circuit different parts of electric circuit are on several different branches. There are several different paths that electrons can flow. If there is a break in one branch of the circuit electrons can still flow in other branches. Your home is wired in a parallel circuit so if one light bulb goes out the other will stay on (What is an electric circuit).

Відповідь (А) – єдиний варіант, який підходить за ключовими словами, оскільки в тексті є слова *if one light bulb goes out the other will stay on* – якщо одна лампочка згасне, інша залишиться ввімкненою, тобто кожна лампочка працює окремо від іншої, незалежно.

Відповідь (В) не підходить, оскільки про елементи електричного кола взагалі не згадувалося.

Відповідь (С) не підходить, оскільки означає, що у разі розриву ланцюга струм не буде надходити, а якщо є розрив в одній гілці електронів кола (відповідно до інформації з тексту), то електрони все ще можуть переноситись в інших гілках.

Відповідь (D) не підходить, оскільки означає таке: якщо одна лампочка не працює, то інші також не працюють, а якщо одна лампочка виходить із ладу (відповідно до тексту), то інші залишаються в робочому стані.

Четверта частина тесту ЄВІ з англійської мови – завдання на заповнення прогалин у тексті (питання з 17 до 22). У цьому завданні потрібно вставити в текст пропущені частини речень.

Алгоритм роботи над цим завданням має бути таким:

1. Прочитати весь текст, не звертаючи уваги на пропуски.

2. Для кожної опції спробувати передбачити, яка саме інформація потрібна (час, місце, дія, опис тощо).

3. Перевірити, щоб в обраному варіанті відповіді та потрібному місці тексту збігалися: час дієслова, різноманітні займенники та слова-підказки (this, that, such, they тощо). Якщо граматично підходять два варіанти, то звертаємо увагу на контекст, лексичне значення слів та на речення до та після вставленого. Перечитати текст з уже заповненими прогалинами, впевнитися в тому, що всі речення логічно та граматично підходять одне одному.

4. Визначити, наскільки зайвий фрагмент не підходить до всіх пропусків (Резунова, 2020: 83).

Є такий уривок тексту:

All ships over 400GT must also carry a ballast water record book that details such requirements as the filling and discharge of each tank, according to _____ (Understanding ballast water management).

A have been allowed by a flag State

B to carry out a ballast water exchange

C is monitored by Port State Control

D even after long journeys

E time, date, location and the treatment applied to the water

F who are subject to the phased implementation schedule

G it has to be done in mid-ocean

У цьому завданні слід урахувати не лише значення слів, а й граматичні норми побудови речень. Речення закінчується словосполученням *according to*, саме тому підходить конструкція у варіанті Е, оскільки після цього словосполучення може слідувати тільки іменник(и) (time, date, location and the treatment applied to the water).

Частина тесту «Використання мови» – це ще один різновид завдань на заповнення прогалин у тексті (питання з 23 до 42). У цьому завданні потрібно вставити в текст пропущені слова. Викладач може запропонувати кілька завдань, щоб допомогти кандидатам обрати правильний варіант відповіді: 1) сканувати весь текст для загального розуміння, не читаючи варіанти відповідей; 2) визначити, до яких частин мови належать пропущені слова; 3) надати змогу кандидатам «передбачити» відповіді, тобто курсанти самостійно заповнюють пропущені слова, не читаючи варіанти, надані після тексту; 4) надати здобувачам правильні відповіді і запропонувати їм надати власні ідеї щодо останніх трьох неправильних варіантів. Наприклад:

Invasive Aquatic (23) _____ in ship's ballast water is one of the biggest problems faced by the

shipping industry. Posing a great (24) _____ to the marine ecosystem, these aquatic species (25) _____ to an increase in bio-invasion at an alarming rate (The dangers of chlorine).

#	A	B	C	D
23.	species			
24.		threat		
25.			has led	

Висновки. Отже, проведено дослідження дозволило виокремити ефективні способи формування читацьких навичок морських фахівців, необхідних для успішного складання ЄВІ

з англійської мови. Задля ефективного опрацювання завдань учасники іспиту повинні: швидко і безпомилково визначати головну ідею тексту, уважно читати завдання, виокремлювати ключові слова у питаннях та в тексті. Необхідно розвивати у курсантів навичку формування попередніх припущень, оскільки вона може допомогти налаштуватися на певну тематику та активізувати лексичний запас, тобто вони будуть краще підготовлені до сприйняття нової інформації, що допоможе їм обрати правильну відповідь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зайцева Н. В. Стратегії підготовки студентів нелінгвістичних спеціальностей до опрацювання розділу «Читання» у ЄВІ з англійської мови. *Збірник науково-методичних праць «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти»*, 2020. С. 504–511.
2. Зильберман Л. И. Лингвистика текста и обучение чтению английской научной литературы. Москва : Наука, 1988. 156 с.
3. Комарова Е. В. Этапы процесса обучения чтению и виды чтения на иностранном языке. *Молодой ученый*. Казань : Изд-во Молодой ученый, 2015. № 4. С. 574–576.
4. Пласкина М. В. Анализ современных теорий обучения чтению на иностранном языке. *Проблемы и перспективы развития образования: материалы V междунар. науч. конф.* Пермь : Меркурий, 2014. С. 133–136.
5. Полюк І. С. Особливості формування компетенції у читанні іноземною мовою у студентів немовних факультетів. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»: Філософія. Психологія. Педагогіка*. Київ : НТУУ «КПІ», 2009. № 3, Ч. 2. С. 188–191.
6. Програма єдиного вступного іспиту з іноземних мов для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) затверджена наказом МОН № 411 від 28 березня 2019 року. URL: <http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/nakaz-MON-vid-28.03.2019-411.pdf>.
7. Резунова О. С. Шляхи формування навичок читання у студентів під час підготовки до складання ЄВІ з англійської мови. *Virtus: Scientific Journal*. 2020. № 42. С. 81–84.
8. Храброва В. Е. Формирование лексической компетенции при изучении английского языка посредством интенсивной работы над текстом. *Филологические науки*. Москва : Академия естествознания, 2013. № 10 (часть 13). С. 3022–3028.
9. Danielle S. Reading comprehension strategies: Theories, Interventions and Technologies. USA : Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 2007. P. 175–276.
10. Dubin, F., Eskey D. E., Grabe W. Teaching second language reading for academic purposes. Reading, Mass : Addison-Wesley, 1986. 544 p.
11. Grabe W. The transition from theory to practice in teaching reading. *Teaching Second Language Reading for Academic Purposes*. Reading, Mass : Addison-Wesley, 1986. pp. 56–70.
12. O'Malley J. M., Chamot A. U. Learning strategies in second language acquisition. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. P. 3–8.
13. Preparing for bunkering: Proper planning & critical safety checks. URL: https://safety4sea.com/cm-preparing-for-bunkering-proper-planning-critical-safety-checks/?_cf_chl_jschl_tk__=fe881a146e167182973df5fa2f267a3cb (Last accessed: 01.07.2021).
14. Razanawati N. Text-selection for teaching reading to ESL tertiary students: a study on genre and content preferences. *International Journal of Instruction*. 2017. Vol.10. No.1. P.71–84.
15. Spratt, M., Pulverness, A., Williams, M. The TKT (Teaching Knowledge Test) Course. Cambridge University Press, 2011. 257 p.
16. The dangers of chlorine in ballast water treatment. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/dangers-chlorine-ballast-water-treatment-stuart-ovington-mba> (Last accessed: 01.07.2021).
17. Understanding ballast water management. URL: https://web.archive.org/web/20170712215631/http://www.lr.org/en/_images/229-77062_Understanding_Ballast_Water_Management_0314_tcm155-248816.0_August%202016.pdf (Last accessed: 30.06.2021).
18. What is an electric circuit – Series and Parallel Circuits. URL: https://www.edinformatics.com/math_science/what-is-an-electric-circuit.html#:~:text=In%20a%20parallel%20circuit%20the,see%20image%20of%20parallel%20circuit (Last accessed: 02.07.2021).

REFERENCES

1. Zaitseva N. V. Stratehii pidhotovky studentiv nelinhvistychnykh spetsialnostei do opratsiuvannia rozdiluu «Chytannia» u YeVI z anhliiskoi movy [Strategies for preparing students of non-linguistic specialties for the development of the "Reading"

section in the EVI in English]. *Collection of scientific and methodological works "Improvement of the educational process in the institution of higher education"*, 2020. P. 504–511 [in Ukrainian].

2. Zylberman L. Y. Linyhystyka teksta y obuchenye chtenyiu anhlyiskoi nauchnoi lyteratury [Linguistics of the text and teaching to read English scientific literature]. Moscow: Nauka, 1988. 156 p. [in Russian].

3. Komarova E. V. Etapy protsessa obucheniya chtenyiu y vydy chteniya na ynostrannom yazyke [Stages of the learning process for reading and types of reading in a foreign language]. *Young scientist*. Kazan: Young Scientist Publishing House, 2015. No. 4. P. 574–576 [in Russian].

4. Plaskyna M. V. Analiz sovremennykh teoryi obucheniya chtenyiu na ynostrannom yazyke [Analysis of modern theories of teaching reading in a foreign language]. *Problems and prospects for the development of education: materials of the 5th International scientific conf.* Perm: Mercury, 2014. P. 133–136 [in Russian].

5. Poliuk I. S. Osoblyvosti formuvannia kompetentsii u chytanni inozemnoiu movoiu u studentiv nemovnykh fakultetiv [Features of the formation of competence in reading in a foreign language of students of non-linguistic faculties]. *Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kiev Polytechnic Institute": Philosophy. Psychology. Pedagogy*. K.: NTUU "KPI", 2009. No. 3, Part 2. P. 188–191 [in Ukrainian].

6. Prohrama yedynoho vstupnoho ispytu z inozemnykh mov dlia vstupu na navchannia dlia zdobuttia stupenia mahistra na osnovi zdobutoho stupenia vyshchoi osvity (osvitno-kvalifikatsiinoho rivnia spetsialista) zatverdzhena nakazom MON № 411 vid 28 bereznia 2019 roku [The program of the unified entrance exam in foreign languages for admission to study for a Master's degree based on the level of higher education received (educational and qualification level of a specialist) was approved by order of the Ministry of Education and Science No. 411 of March 28, 2019]. URL: <http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/nakaz-MON-vid-28.03.2019-411.pdf> (Last accessed: 02.07.2021) [in Ukrainian].

7. Rezunova O. S. Shliakhy formuvannia navychok chytannia u studentiv pid chas pidhotovky do skladannia YeVI z anhlyiskoi movy [Ways of developing students' reading skills during preparation for the EVI in English]. *Virtus: Scientific Journal*. 2020.No. 42. P. 81–84 [in Ukrainian].

8. Khrabrova V. E. Formirovanye leksycheskoi kompetentsyy pry yzuchenii anhlyiskoho yazyka posredstvom yntensyvnoi raboty nad tekstem [Formation of lexical competence in learning English through intensive work on the text]. *Philological sciences*. M.: Academy of Natural Sciences, 2013. No. 10 (part 13). P. 3022–3028 [in Russian].

9. Danielle S. Reading comprehension strategies: Theories, Interventions and Technologies. USA: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 2007. P. 175–276

10. Dubin F., Eskey D. E., Grabe W. Teaching second language reading for academic purposes. Reading, Mass: Addison-Wesley, 1986. 544 p.

11. Grabe W. The transition from theory to practice in teaching reading. *Teaching Second Language Reading for Academic Purposes*. Reading, Mass: Addison-Wesley, 1986. pp. 56–70

12. O'Malley J. M., Chamot A. U. Learning strategies in second language acquisition. Cambridge: Cambridge University Press, 1990. P. 3–8

13. Preparing for bunkering: Proper planning & critical safety checks. URL: https://safety4sea.com/cm-preparing-for-bunkering-proper-planning-critical-safety-checks/?__cf_chl_jschl_tk__=fe881a146e167182973df5fa2f267a3cb (Last accessed: 01.07.2021)

14. Razanawati N. Text-selection for teaching reading to ESL tertiary students: a study on genre and content preferences. *International Journal of Instruction*. 2017. Vol.10. No.1. P.71–84

15. Spratt M., Pulverness A., Williams M. The TKT (Teaching Knowledge Test) Course. Cambridge University Press, 2011. 257 p.

16. The dangers of chlorine in ballast water treatment. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/dangers-chlorine-ballast-water-treatment-stuart-ovington-mba> (Last accessed: 01.07.2021)

17. Understanding ballast water management. URL: https://web.archive.org/web/20170712215631/http://www.lr.org/en/_images/229-77062_Understanding_Ballast_Water_Management_0314_tcm155-248816.0_August%202016.pdf (Last accessed: 30.06.2021)

18. What is an electric circuit – Series and Parallel Circuits. URL: https://www.edinformatics.com/math_science/what-is-an-electric-circuit.html#:~:text=In%20a%20paralle%20circuit%20the,see%20image%20of%20paralle%20circuit (Last accessed: 02.07.2021)